

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות

קה.

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פ"ד מהל
שקלים הלכה ז סמג
עשין מה טור ש"ע ח"מ
סימן ט סעיף ג:
ג ג מיי פכ"ג מהלכות
פסחדין הלכה א סמג
לאוין רס פוש"ט סעיף
א וסימן לז סעיף יח
כהנה"ה:
ד ד ה ו מיי שם הלכה ה
טור ש"ע שם סימן ט
סעי' ה:

תוספות ר"ד

תשבע בסוף פירוש
כשישמענו בו שמת ותבא
לנבות כתובת' אז תשבע
שלא עכבה בידה משל
בעלה כלום ולא תשבע
בתחלה עשיו בעת גיבור
מוזנות ובני הכהנים גדולי
אמרו גם עכשיו תשבע
שאין בידה משל בעלה
כלום ובכל שבועה אין
נותנים לה מוזנות. קרנא
היה שקיל אסתירא מכל
חד וחד ודאין להו דינא
והכי עבדי הכי והכתיב
ויהי' לא תקח וכו'
אפילו היכא דשקיל מחד
ומתבררי לא שקיל דלמא
אתי לאצלווי דינא קרנא
כיון דשקיל מתרייהו לא
אתי לאצלווי דינא וכי
לא אתי לאצלווי מי שרי
והתיניא ושחד לא תקח
מת' לא למד שלא
לזכות את החייב ושלא
לחייב את הזכאי הרי כבר
נאמר לא תטה משפט אלא
אפילו לזכות את הזכאי
ולחייב את החייב אמרה
תורה לא תקח שחד הני
מילי היכא דשקיל בתורת
שקנא קרנא בתורת אגרא
היה שקיל ובתורת אגרא
מי שרי והתנן הנוטל שכרו
לדון דינו בשלן ה"מ
אגר דינא קרנא אגר בטלה
היה שקיל ואגר בטילה
מי שרי והתיניא מכווער
הדין שנוטל שכרו אלא
שידנו דין ה"ד אילימא
אגר דינא דינו דין מי שרי
והתיניא הנוטל שכרו לדון
דינו בשלן אלא לאו אגר
בטלה וקתני מכווער הדין
ה"מ בטלה דלא מוכחא
קרנא בטילה מוכח כוה
דהנה תהי בחמרא ויהבו
ליה זוזי כי הא דר"ה
היה דלי דולא כי אתא
לקמיה לדינא אל' הב לי
גברא דדלי בהוריקאי פי
בבבבב ודאון לכו דינא

קשיא תלמא אתרין קשיא גיזרות אגודות. וא"ת ארצה אי גיזלה וגזירה תרי מילי ניהו תלמא אתרי לא קשיא דייני גיזלה הוה תלמא דייני גזירות לא הוה אלף תרי ואמר רבי חדא דאינו סברא שמהא לדין' א' שמי שרכות דכמה אנשים חשודים היו צירושלים שהיו יכולין לעמוד לכל שררה ושררה ועוד אי לאחד מהם הוה שמי שרכות לחנן המצרי היה לו להיות שהיה חשוב יותר מחנן בן אבישלוס כמו שפי' ר"ת. מ"ר: **דחשיב** ליה קתני. ואין לפרש דחשיב ליה יותר דהא מוכח צדיייתא לחנן המצרי היה חשוב יותר מחנן בן אבישלוס מדקתני ליה צרישא אלף ה"פ דחשיב ליה צמר הכי דאיירי בהו מתני' חנן אומר שני דברים אלדמון אומר שבעה קתני דלא חשיב ליה כגון חנן המצרי שלף דבר כלום לא קתני ולי נראה דחשיב ליה החשוב יותר ואף על גב דקתני חנן המצרי צרישא הכי נמי אשכחן^א מעשה צרבי אלעזר ור' יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע אע"פ שר"ע היה חשוב מרבי אלעזר בן עזריה שהוה ראש לתכמים וצכל דוכמי אמרינן (פסחים ג.) כגון ר"ע וחצריו ושביליה פ"ק דביבמות (דף טז.) גבי מעשה דרבי יוסף דאמר הרכינס דאמר להס רבי יהושע אני אלף ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר"ע וכשנכנסו אללו אמר לר' יהושע יש בן לעזריה חצריו הכי לא היה יודע שר' אלעזר צעולם ולר' עקיבא אמר אתה הוה ששמן הולך מסוף העולם ועד סופו ואפ"ה מוזכר ר' אלעזר צרישא והיינו טעמא^א שהיה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרזא וגם צעילי נשילוחו הכא נמי דקתני חנן המצרי צרישא לא צעילי שהיה חשוב יותר אלף מפני שהוא ממשפחה מיוחסת יותר מחנן בן אבישלוס ואומר רבי דמ"מ תקני לן אמאי לא משני דמטני ר"ת ולאו פירכא היא דאי תנא להו לפי שדצרו במשנתנו הוה ליה למיתני שני דייני גזירות שהיו צירושלים אלל מדקתני היו צירושלים משמע שנים היו ותו לא ועוד מדתניא צממון רבי נתן אומר אף נתוס המדי אלח מדייני גזירות צדייוליס היה ועל כרחך צדיייתא לא קאי דל"כ לר' נתן ארבע הוה ואין מוקמינן דהיהא דקתני שלשה אלדמון וחנן ונחום המדי לרבי נתן אלף ודאי דחשיב ליה החשוב יותר משום הכי קאמר אף נחום המדי היה אחד ממוצרי גזירות והיה חשוב ממנו. מ"ר: **גזורי** גזירות שבירושלים היו נוטלין שברן מתרומת הלשכה. הא ללא פריך הכל והיכי עבדי הכי והכתיב ושחד לא תקח כדפריך עליה דקרנא אומר ר"ת משום דלא נצור ורבי מפרש דהכא לאו צמורת שחר היו נוטלין אלף הכא כל שעה היו יושבין צדין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להם צמנה להתפרנס והיה מוטל על הצבור לפרנסן אלל קרנא אקרלא צעלמא היה יושב ולא היה לו ליעול שחר ומהאי טעמא נמי אתי שפיר הא דקאמר לקמן (דף קו.) מלמדי הלכות שחייטה והלכות קמינה היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה אף על פי ששחר תלמוד תורה אסור כדליתא צפיק אין בין המודר (מדיס דף ג.) מ"ר: אפילו

משבע בסוף. כשישמענו בו שמת ומתא לגבות כמזכה משבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: ולא משבע כהלה. בשעת גיבור מוזנות: **גב' אדמון בן גדאי:** גזרין גזירות. קנסות: **קישמה נטיעה** גרסינן צצ"ק. גבי צמנה שנכנסה לרשות הניזק והזיקה קטמה נטיעה אילן כמה שמיין אותה: **ספי כסף.** שמי מעות: **צפי דינין.** של עשרים ושלושה: **צפי כנסיות.** להתפלל: **צפי מדרשות.** למשנה ולתלמוד: **צפי סופרים.** ללמוד מניקות: **נוטלין שכון.** ומתפרנסין הימנו לפי שלף היו עסוקין במלאכתן: **צרשיעי עסקינן.** שנוטלין שחר לדון יותר מכדי מיידין: **לא ספקו.** למוזנות: **אע"פ שלא רלו.** ליעול: **איסתיאל.** סלע: **צפורס שודא.** שלף תחייבי אס וזאי אני: **צפורס אגרא.** שחר וטוח: **הנוטל שחר לדון.** משנה היא צמס' צכורות (דף כט.). **אגר דינא.** לא אומר לכס הדין כי אס צשחר קך וכך: **אגר נטיאל.** שהיה צטל ממלאכתו: **דהוה הכי נאמכרי דחמרא.** מריח צאורות יין אי זה רחוי להתקיים והקרוב להתקללל ימכרוהו מיד ושחר זה היה נעלו לו צכל יוס: **כי הא.** צעילא דמוכח שרי: **הכו לי גברא דדלי.** מיל משקה שדומי: **צחיקאי.** צמקומי. צחיקאי אומר אני שהוה לשון פגוס כמו קרינס חרוקום דשחיתת חולין (נטי: כלו) שאני מסתלק ונפגס מקומי: אינו

הוה וכי קאמרינן אגודרי גזירות קאמרינן^א אמר רב יהודה אמר רב אסי ג' גזורי גזירות שבירושלים היו נוטלין שכון תשעים ותשע מגנה מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להם לא רצו אטו^א ברשיעי עסקינן אלא צלא ספקו אע"פ שלא רצו מוסיפין עליהן קרנא הוה שקיל איסתירא מוזכאי מחייב ודאין להו דינא והיכי עבדי הכי והכתי' וישוחד לא תקח וכו' ת"ה ה"מ היכא דלא שקיל מתרווייהו דינא אתי לאצלווי דינא קרנא אגר ודתיניא^א ושוחד לא תקח מה לאצלווי דינא וכי לא אתי לאצלווי דינא מי שרי והתיניא^א ושוחד לא תקח מה ת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר צלא תטה משפט אלא אפי' לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה ושוחד לא תקח הני מילי היכא דשקיל בתורת שוחד קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכר לדון דינו במלין הנ"מ אגר דינא קרנא אגר בטילא הוה שקיל ואגר בטילא מי שרי והתיניא מכווער הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין ה"ד והנוטל שכר לדון דינו במלין אלא אגר בטילא אלא אגר בטילא וקתני מכווער הדיין הני מילי במילא דלא מוכחא קרנא במילא דמוכחא הוה שקיל דהוה תהי באמברא דחמרא ויהי ליה זוזא כי הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה יאמר להו הבו לי גברא דדלי לי^א בחריקאי ואידון לכו דינא אמר רבי אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן שנאמר יכי השוחד יעור פקחים תנו רבנן^א כי השוחד יעור עיני חכמים קל וחומר למפשין ויסלף דברי צדיקים קל וחומר לרשעים מידי טפשים ורשעים בני דינא ניהו אלא הכי קאמר כי השוחד יעור עיני חכמים אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב ויסלף דברי צדיקים דקרנא אומר ר"ת משום דלא נאסורן אלף מצעלי דיינס אלל הכא משל לצור ורבי מפרש דהכא לאו צמורת שחר היו נוטלין אלף הכא כל שעה היו יושבין צדין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להם צמנה להתפרנס והיה מוטל על הצבור לפרנסן אלל קרנא אקרלא צעלמא היה יושב ולא היה לו ליעול שחר ומהאי טעמא נמי אתי שפיר הא דקאמר לקמן (דף קו.) מלמדי הלכות שחייטה והלכות קמינה היו נוטלין שכון מתרומת הלשכה אף על פי ששחר תלמוד תורה אסור כדליתא צפיק אין בין המודר (מדיס דף ג.) מ"ר: אפילו

(א) צ"ק נמ: (ב) שקלים פ"ד
ה"ב נ"ש"א (א) וינא ו.
יבמות ג': וש"נ,
(ד) קדושין נמ: צכורות טו.,
(ה) ג' הערוך צענן הק
צחיקאי (ו) וצגדה של
פסחן (ז) ורבי היטב
מוספות ע"ו מה. ד"ה
אר"ע ומוס' מוטב ד. ד"ה
בן עזאי וכו' ומה שגרסם
טס צלדיון.

תורה אור השלם

1. וישחד לא תקח פי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים: שמות כג
2. לא תטה משפט לא תביר פנים ולא תקח שחד פי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: דברים טו יט

הגהות הב"ח

(א) גם והתנן הנוטל שכר: (ב) רש"י ד"ה צחיקאי וכו' לשון פגוס וכן לעיל דף סא. ורש"י פי שם צחיקאי צלדיות:

מוסף רש"י

תשבע בסוף. כשתחלונן או תמנעו ומשבע כמזה תשבע שלף עיכבה בידה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. צפיקום מוזנות (נעיל פח). קטמה נטיעה. (ביק נה). גזורי גזירות. קוסי קנסות, אלדמון ומן בן אבישלוס (שם).